

I got crack on my mind ... I'm hearing cocaine call ... Telling me to beep the dealer to deliver me stuff ...
Keep it a secret from my wife, cuz she thinks I dont use drugs ...

PETLETNIK ZASVOJEN S HEROINOM

Rada bi začela z zgodbo ameriške novinarki in dobitnice Pulitzerjeve nagrade ... Gre za medijsko nekoč precej odmevno zgodbo, sama pa sem jo slišala na predavanju ene izmed bolj izkušenih raziskovalk na področju drog v Sloveniji.

"Jimmyju je 8-letni deček ter hkrati predstavnik tretje generacije heroinskih odvisnikov ... Je dragocen majhen fantič s peščenimi lasmi in z znaki igel, ki prekrivajo gladko kožo dečkovih rjavih rok ..."

Približno tako se začne zgodba, ki je bila 28. septembra 1980 objavljena v Washington Post-u. Avtorica Janet Cooke je trdila, da je bil **Jimmy odvisnik vse odkar je bil star pet let** ... Razlagala je, kako Jimmy ponavadi ne gre v šolo, ampak raje pohajkuje s starejšimi fanti ... Ko pa že gre, pa je njegova glavna okupacija učenje matematike, ki jo ima namen uporabljati v svoji dilerski karieri. Avtorica je celo opazila angelski izraz na Jimmyjevem obrazu, ko je govoril o trdih drogah, hitrem denarju in dobrem življenju, ki ga lahko to dvoje prinese ...

Cookova je v detajle opisala tudi Jimmyjevo hišo, v kateri je živel s svojo mamo in njenim ljubimcem Ronom, h kateremu so **odvisniki ves čas prihajali kupovat heroin**, ki so ga kasneje tudi pripravili v njihovi hiši .... Jimmyjev svet je bil torej poln vsemogočih ljudi, od tistih nujno potrebnih nove doze do tistih mirnih, ki so končno dobili svoj fiks. **Ron, ali nekdo drug, je vsak dan Jimmyju vbrizgnil njegovo dozo.** Ron je avtorici pripovedoval, kakšno je bilo Jimmyjevo prvo zadevanje: "Ves čas mi je gnjavil, kaj so šutke in kaj ti ljudje počnejo. Nekega dne me je vprašal, kdaj se bo tudi sam lahko zadel?" Avtorica je Rona med Jimmyjevim prvim zadevanjem opisala kot nekoga, ki se je zadet naslanjal na steno, oči je imel na pol zaprte, obraz poln piercingov, ko je odgovoril Jimmyju: "ok ,,,, malce lahko posnifaš" in kot je komentiral Ron, je **malemu res odpičilo**. Pet mesecev kasneje je bil mali ujet. Novinarki je povedal, da se počuti resnično del tega, kar se dogaja, ter da je heroin povsem drugačen kot zelišča (marihuana), ki so za dojenčke.

Njegova mama pa je izjavila: "Ne vidim ga rada ujetega. Toda, saj veš, mislila sem, da bo v vsakem primeru zašel v to. Vsi zaidejo. Ko živiš v getu je vse stvar preživetja. Črnci in droge so bili povezani že zelo dolgo." Sicer pa je njen fant mamo večkrat posilil, pri čemer je eno izmed posilstev vodilo tudi do Jimmyjevega rojstva ter kasneje do materine zasvojenosti s heroinom in posledično prostitucije.

Cookova je prišla do neke splošne ugotovitve, da je heroin postal del življenja med ljudmi revnih sosesk. Govorila je o **množici otrok, ne starejših od 10 let, ki so v detajle obvladali imena dilerjev in razpored drog.** Zgodba in hkrati raziskava Cookove se konča z opisom, kako Ron Jimmyju vbrizgne heroin, in Jimmyjevim tipično odvisniškim vedenjem ...

Takšna je bila torej zgodba, ki je nekako prebudila vso Ameriko in jo vrgla v divji boj za drogami ter v reševanje majhnih odvisnikov.

Sedaj pa imam za vas eno nalogo. Ne berite naprej, ampak še enkrat pomislite na to zgodbo. In sami sebi odgovorite, kako mogoča in resnična se vam zdi ...

Ste nasedli? Da? Ne? To je zgodba, ki ji je verjela vsa Amerika, ter zgodba s katero se je na nek način začel vrhunec stigmatizacije odvisnosti. V času, ko je bila objavljena zgodba, so prečesali vse mesto, učiteljice so pregledale roke tisočim učencem, socialni delavci in policisti so povečali nadzor. Toda Jimmyja niso našli. Prav tako tudi niso odkrili nobenega 8-letnega odvisnika. In kasneje je tudi Cookova priznala, da je celotna zgodba izmišljotina ter vrnila Pulitzerjevo nagrado.

Toda kljub temu nas je ta zgodba ogromno naučila. Čeprav morda ne tistega, kar smo pričakovali. Naučila nas je namreč, da v povezavi z drogami izgubimo razum – vsi. Odvisniki ter hkrati celotna družba. Poglejmo sedaj na to zgodbo z malce več logike. Kajti večina ljudi, ki pozna sceno, ali vsaj pripadnike le-te, bi se tej zgodbi zgolj smejala. Ljudje, ki kljub nevarnosti in temu, da bi naj droge srečevali na vsakem koraku, z njo ne pridejo v stik, pa tej strašljivi zgodbi takoj nasedejo. In če sedaj uporabimo logiko ter ne nek nerazumljen strah, se vprašajmo, kateri odrasel človek bi petletniku vbrizgal heroin.

Bi vi to storili? Bi verjeli, da lahko to stori kdo, ki ga poznate? In zakaj bi potem Ron to storil? Ker je pošast. Ker so odvisniki pošasti ....Toda ali bi pošast res upravljala dragoceno drogo za "neko smet"? Verjetno ne. Poglejmo še naprej – če bi se petletnik, kar je že tako ali tako težko verjetno, naučil snifat heroin, zagotovo ne bi prosil nekoga, naj mu heroin vbrizga in to večkrat na dan, vsak dan, več tednov zapored, da bi postal odvisen.

Ali pa so otroci 21. stoletja izgubili strah pred iglami? Pri tem se moramo še zavedati, da so prve izkušnje s heroinom skrajno neprijetne, tako da je mit o enkratni uporabi in odvisnosti le pravljica za lahko noč. **Kakorkoli že pogledamo na to zgodbo, je neverjetna. Toda hkrati so takšne zgodbe idealne za povečevanje stigmatizacije odvisnikov, ki v očeh drugih postajajo**

V Sloveniji vsakih pet minut nekdo potrebuje kri. Ne razsipajte je na cesti, pazite, kako vozite, 3 kri pa raje podarite in postanite eden izmed 100.000 krvodajalcev v Sloveniji.

Took a chance and tried to get clean - and it lasted one day ... Tried to go to rehab too, but couldn't get admitted ...
And if there's money missing from your pocketbook, you know who did it ... I need drugs

zgolj pošasti in ne ljudje kot mi. In takšna družba jim zagotovo ne pomaga na poti ozdravitve ...

POGLEJMO ŠE NEKAJ STEREOTIPOV O DROGAH ...

Droge nam grozijo na vsakem koraku

V redu, recimo, da verjamem. Sedaj pa pomislite, kolikokrat je kdo prišel do vas in vam ponudil heroin. Bi ga kupili? Bi ga znali pripraviti?

Pa še en primer že omenjene predavateljice se mi je zdel zanimiv. Paranoja ljudi pred tem, da bi jim **kdo vrgel karkoli v pijačo**. Še posebej, če prezremo minimalne možnosti posilstva v povezavi z drogami, ampak se spomnimo tega, da se večina boji ljudi, ki hodijo naokoli in mečejo takšne in drugačne tablete v pijačo nedolžnim dekletom. Toda kot je omenil nekdo: "Ok, zakaj naj bi bil tako neumen, da bi hodil od enega do drugega in metal vsakemu par evrov v kozarec ... kolikor recimo stane en ecstasy"

Takšni so torej miti v povezavi z drogami. In če malce pogledamo naokoli, jih bomo našli še ogromno.

Toda kljub temu ne želim govoriti o neškodljivi uporabi drog, kar ta zagotovo ni. Verjetno takšna ni niti rekreativna uporaba drog, pod čemer razumemo uporabo drog na tako imenovanih partyjih ali ob posebnih priložnostih, ki vedno bolj postaja del našega vsakdana. Toda kakšna je realna škodljivost tega, bo lahko pokazal le čas.

Članek sem začela s povsem drugačnim pristopom kot večina medijev. In to izključno iz enega vzroka. Ker sovražim stigmatizacijo.

Pred kratkim sem bila priča "izpadu" ene izmed bolj razumskih prijateljic, ki mi je zaupala, kako se pravzaprav boji odvisnikov, ter da bi jih najraje vse spravila s tega sveta, da ne bi prišli blizu njenim otrokom. Toda - kaj pa, če bi njeni otroci postali odvisni? Bi še vedno ohranila svoje mnenje?

Z eno izmed deklet s težavami povezanimi z drogami sem govorili o njenem kraju, pri čemer sem se ponovno spomnila na Jimmyja. Ob tem me je precej presenetilo njeno prepričanje o resničnosti Jimmyjeve zgodbe. To pa je verjetno povezano z izkušnjami v njenem kraju. Sama je rekla, da v njenem kraju zadet trinajstletnik ni nič presenetljivega ... Nato pa je še dodala: "Ja, večina trinajstletnikov okoli nas vsaj kadi in pije, če že kaj druga ne ..."

In tukaj me resnično začena zanimati, pri kateri starosti se danes mladi soočajo z drogami. In čeprav ne verjamem v zgodbe o petletnih odvisnikih, so droge realnost otrok ne le v srednji, ampak že osnovni šoli ...

Pogovori o drogah ... Organizirala sem neformalno debato na to temo ... Kakšne droge so pravzaprav običajne

med povprečnimi mladostniki. Tukaj se ni veliko spremenilo, večina ostaja pri alkoholu, cigaretah in travi ... hkrati pa so moji prijatelji ali znanci preizkusili še speed, ecstasy, kokain in razne halucinogene droge ... ter seveda tablete. In mislim, da je takšna tudi slovenska realnost, pri čemer gre predvsem za občasno rekreativno uporabo.

O rekreativnosti bi lahko razmišljali le pri travi, saj se sama sprašujem, če je tri-krat tedensko še vedno rekreativna uporaba. Kajti težava je, da mladim zabava brez trave lahko postane problem ali vsaj neobičajna ... Čeprav, kaj se da tukaj sploh narediti?

In konec koncev - še vedno velja, da je takšen svet edina realnost določenim subkulturam, spet popolna neznanka drugim, večina pa nas je nekje vmes ... In takšna je naša realnost.

Vprašanje pa je, koliko je politika zastraševanja uspešna. Za nekatere zagotovo, za druge pa malce manj. Zanje bi bilo mnogo uspešnejše poznavanje posamezne droge, učinkov ter načinov reševanja iz tega pekla.

Osebnost me je najbolj presenetilo, ko me je mladostnik s težavami z drogami vprašal, kaj je cilj metadonskih programov. Pri tem se mi namreč zdi grozljivo predvsem to, da se otroci zapletajo v svet, ki ga ne poznajo, ne razumejo ter zaradi tega tudi ne poznajo izhoda iz njega. In kaj pravzaprav je cilj metadonskih programov? Cilj je v tem, da si odvisnik medtem uredi zasebno življenje (poleg kratkoročne blažitve posledic fizične odvisnosti), da ima kasneje več motivacije, da se odpove drogi. Kar pomeni, da ni več njegov edini cilj, kako priti do droge, ampak se ves dan ubada s tem, kako živeti. Ko pa se nauči tega, je sposoben zdravljenja. Spomnila sem se tudi stavka neke gospe, ki ga takrat nisem dojela tako kot ga sedaj: "ni problem v drogah, problem je v treznosti." Težava je v tem, da v tem svetu ne znamo ali ne zmoremo živeti trezni. In razlog za to ni droga, ampak nekaj, kar nas je v začetku

prepričalo, da smo jo vzeli. Tukaj pa bi sama stavila na odtujenost, čeprav se zavedam, da to zagotovo ni edini vzrok ... Če vzrok sploh obstaja ...

Za konec pa bi dodala še nekaj za vse, ki se bodo zgražali nad liberalnostjo mojega članka, saj na odvisnike ne gledam kot na pošasti (pri tem ne omenjam "čistih" dilerjev), ampak na sebi in drugim enakovredne ljudi. In sicer bi vas rada vprašala, kakšna je pravzaprav razlika med prepovedanimi drogami in tako pogosto predpisanimi antidepressivi. Sama jo namreč vidim le v tem, da so ene "tabletko sreče" dovoljene, druge pa ne ... In kako si potem vi predstavljate zahodni svet brez drog? Verjetno bo treba narediti še kaj več kot pregnati dilerje in narkomane s tega planeta. Si mogoče vzeti čas za ljudi? Začutiti sočloveka? Naravno? Mogoče.

In ko smo že pri tipičnih odvisnikih - kako je potem možen naslov časnika, ki sem ga ravnokar opazila: "Tretjina italijanskih politikov uživa prepovedane droge." In kako je kaj pri nas? Bi bili presenečeni?

Tanja Peček

V Sloveniji vsakih pet minut nekdo potrebuje kri. Ne razsipajte je na cesti, pazite, kako vozite, 4 kri pa raje podarite in postanite eden izmed 100.000 krvodajalcev v Sloveniji.